

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 250
din 19.06.2024

Dosar nr.: 100/2023

Petiția nr.: 1226/16.02.2023

Petent(ă):

Reclamat(ă): - Guvernul României

Obiect: Petenta sesizează posibile fapte de discriminare instituite prin Legea nr. 154/2021, pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele și domiciliul procedural ales al petenților

1. ...

Numele, sediul și domiciliul procedural ales al părții reclamate

2. **Guvernul României**, cu sediul în Palatul Victoria, Piața Victoriei nr. 1, Sector 1, București, cod postal 011791.

II. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților, sens în care s-a emis adresa nr. 1226/18.04.2023, prin care a fost citată petenta și adresa nr. 2894/18.04.2023, prin care a fost citată partea reclamată.

4. Prin adresa nr. 1226/18.04.2023, având în vedere situația de fapt, respectiv conținutul unei propuneri legislative, petenta a fost informată, că din oficiu Colegiul Director a invocat excepția de vădită necompetență materială a C.N.C.D., în conformitate cu **art. 29 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor, aprobată prin Ordinul nr. 27 din 7 februarie 2024, publicată în M.Of. Partea I nr. 120 din 12. februarie 2024**, Colegiul Director neputându-se pronunța, prin hotărâre, cu privire la modalitatea de interpretare și aplicare a legii, conform Deciziei Curții Constituționale nr. 997/2008, examinarea soluțiilor legislative alese de către legiuitor și conformitatea acestora cu principiul egalității revenind Curții Constituționale, cu privire la excepția invocată, s-a solicitat părților un punct de vedere în scris până la data audierilor.

III. Susținerea părților

Susținerea petentei

5. Prin petiția 1226/16.02.2023, petenta precizează faptul că este beneficiară a Legii nr. 154/2021 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice

6. Petenta sesizează o posibilă faptă de discriminare instituită prin Legea nr. 154/2021 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice.

7. Petenta susține că nu se poate constitui un drept legal prin Legea nr. 154/2021 pentru modificare și completarea O.G. nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice și apoi să se facă o alegere preferențială doar anumitor categorii care vor beneficia, în detrimentul altora.

8. În susținerea probatoriului, petenta depune la dosarul cauzei Hotărârea nr. 11348 din data de 01.11.2022, emisă de către Casa Teritorială de Pensii Constanța prin care s-a stabilit conform art. 1 alin (1) din O.G. nr. 105/1999, republicată cu modificările și completările ulterioare, o indemnizație lunară în cuantum de 50% din indemnizația de care ar fi beneficiat părintele decedat, începând cu data de 01.01.2022, cu drept de contestație la secția de contencios administrativ și fiscal, în termen de 30 de zile de la comunicarea hotărârii, conform Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările completările ulterioare.

Susținerea părții reclamate

9. Partea reclamată prin punctul de vedere depus la dosarul cauzei și înregistrat sub numărul 3607/12.05.2023, precizează faptul că, raportat la obiectul plângerii, invocă excepția necompetenței Consiliului în soluționarea petiției, examinarea soluțiilor legislative alese de către legiuitor și conformitatea acestora cu principiul egalității statuat în Constituție României, revine Curții Constituționale.

IV. Motivele de fapt și de drept

Legislație și principii

10. Colegiul Director invocă din oficiu **excepția de necompetență materială a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării**, în temeiul prevederilor art. 29 din *Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor, aprobată prin Ordinul nr. 27 din 7 februarie 2024, publicată în M. Of. Partea I nr. 120 din 12. februarie 2024, neputându-se pronunța, prin hotărâre, cu privire la modalitatea de interpretare și aplicare a legii, conform Deciziei Curții Constituționale nr. 997/2008*, examinarea soluțiilor legislative alese de către legiuitor și conformitatea acestora cu principiul egalității revenind Curții Constituționale.

11. În decizia precizată, Curtea Constituțională arată următoarele:

„Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, în esență, critica autorului excepției pune în discuție constituționalitatea atribuțiilor jurisdicționale ale

Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, care, potrivit art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, poate să dispună «înlăturarea consecințelor faptelor discriminatorii și restabilirea situației anterioare discriminării», în măsura în care situațiile discriminatorii izvorăsc din conținutul unor acte normative.

Față de acestea, Curtea apreciază că o corectă analiză a textului de lege criticat impune interpretarea acestuia în ansamblul reglementării din care face parte, mai precis al Secțiunii VI din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, care reglementează rolul, atribuțiile și organizarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

Astfel, Curtea observă că potrivit dispozițiilor art. 16 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării îndeplinește rolul de «garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării», iar potrivit dispozițiilor art. 18 din același act normativ, «este responsabil cu aplicarea și controlul respectării prevederilor prezentei legi în domeniul său de activitate, precum și în ceea ce privește armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative care contravin principiului nediscriminării.» Mai departe, art. 19 alin. (1) lit. c), precum și art. 20, în ansamblu, reglementează rolul jurisdicțional al Consiliului, care are ca finalitate, așa cum s-a arătat, «înlăturarea faptelor discriminatorii și restabilirea situației anterioare discriminării.» În sfârșit, nu trebuie omis nici faptul că art. 2 alin. (3) din aceeași ordonanță prevede că sunt discriminatorii «prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane [...]».

Deși autorul excepției apreciază ca fiind un «nonsens» interpretarea dispozițiilor art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 în sensul aplicabilității lor și cu privire la situațiile discriminatorii ce izvorăsc din conținutul actelor normative, Curtea observă totuși că dispozițiile de lege mai sus enunțate au constituit în realitate temeiul mai multor hotărâri prin care Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a constatat, în cadrul activității sale jurisdicționale, caracterul discriminatoriu al unor prevederi legale. Dovadă a acestui fapt stă și introducerea, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2008, a alin. (3) la art. 19 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, prin care s-a scos din competența Consiliului soluționarea sesizărilor având ca obiect măsurile legislative în contextul stabilirii politicii de salarizare a personalului din sistemul bugetar, măsură legislativă dictată tocmai ca urmare a efectelor generate de hotărârile emise de această instituție.

În această ordine de idei, Curtea constată că, în vederea îndeplinirii rolului său de garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este chemat să vegheze, printre altele, inclusiv asupra modului în care este respectat acest principiu în conținutul actelor normative. În acest sens, acest organ poate constata existența unor prevederi de lege discriminatorii și își poate exprima opinia în ceea ce privește armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative cu principiul nediscriminării. Ceea ce aici interesează sunt efectele pe care le produc aceste opinii. Astfel, dacă s-ar admite că, pe calea controlului jurisdicțional întemeiat pe art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării poate să constate existența unor situații discriminatorii ce își au izvorul direct în conținutul unor norme legale, hotărârea Consiliului ar putea avea ca efect încetarea aplicabilității acestor dispoziții și chiar aplicarea prin analogie a unor alte texte de lege, care nu se referă la persoana sau

grupul social discriminate. Într-o atare împrejurare, se pune în discuție legitimitatea acestui organ de a interfera în competențele legislativului, prin înlăturarea aplicabilității unor acte normative și instituirea aplicabilității altora, dar și în competențele Curții Constituționale, care îndeplinește rolul de legislator negativ atunci când constată lipsa de conformitate dintre prevederile unei legi sau ordonanțe și dispozițiile constituționale, sub aspectul art. 16 referitor la principiul nediscriminării.

Deși în lumina dispozițiilor constituționale o asemenea interpretare nu ar putea fi acceptată, rolul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării putând fi rezumat mai degrabă la posibilitatea de a constata existența unor discriminări în conținutul unor acte normative și la formularea de recomandări sau sesizarea autorităților competente pentru a modifica respectivele texte de lege, se observă totuși, așa cum s-a reținut și mai sus, că, în practică, art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr.137/2000 a generat efecte neconstituționale, prin care s-a încălcat principiul separației în stat, la aceasta contribuind chiar formularea echivocă a dispozițiilor cuprinse în Secțiunea VI din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000.

Pentru aceste motive, Curtea constată că prevederile art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 sunt neconstituționale în măsura în care sunt interpretate în sensul că acordă Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării competența ca, în cadrul activității sale jurisdicționale, să anuleze textul unor acte normative cu caracter discriminatoriu și chiar să substituie acest text cu dispoziții cuprinse în alte acte normative.”

12. De asemenea, conform **art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999**, republicată, cu modificările și completările ulterioare: „(1) Beneficiază de prevederile prezentei ordonanțe persoana, cetățean român, care în perioada regimurilor instaurate cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 a avut de suferit persecuții din motive etnice, după cum urmează:

a) a fost deportată în ghetouri și lagăre de concentrare din străinătate;

b) a fost privată de libertate în locuri de detenție sau în lagăre de concentrare;

c) a fost refugiată, expulzată sau strămutată în altă localitate;

d) a făcut parte din detașamentele de muncă forțată;

e) a fost supraviețuitoare a trenului morții;

f) este soțul sau soția persoanei asasinată ori executată din motive etnice sau în urma masacrelor îndreptate împotriva populației minoritare, dacă ulterior nu s-a recăsătorit;

g) a fost evacuată din locuința pe care o deținea.“

13. O.G. nr. 137/2000, la art. 2 alin. 1, prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”

14. Astfel, se poate considera discriminare:

- o diferențiere;
- bazată pe un criteriu;
- care atinge un drept.

15. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (**art. 1 alin. 3 al O.G. nr. 137/2000**: „*exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile*”).

16. Prin nediferențiere, judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO), înțeleg, în primul rând, tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „*art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară*” (**Marckx împotriva Belgiei**, 13 iunie 1979, §32) sau „*analoagă*” (**Van der Mussele împotriva Belgiei**, 23 noiembrie 1983, §46) ori „*relevant similară*” (**Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „*analoagă ori relevant similară*” (**Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit**, 30 iulie 1998, §75).

17. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând „*sau oricare alt criteriu*”, însă aceste criterii, conform cauzisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (**Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei**, 7 decembrie 1976, §56). „*Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelorora care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele*” (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea „*orice altă situație*” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §62).

18. Privind drepturile, pot fi invocate cele prevăzute de legislația din România respectiv tratatele internaționale ratificate de România.

19. Colegiul director a constatat, în mod repetat, faptul că persoanele persecutate din diferite motive în diferite perioade istorice **nu se află în situație similară**. În același sens, Curtea Constituțională a României, prin **Decizia nr. 1360/2010** a stabilit: „*despăgubirile pentru daunele morale suferite în perioada comunistă trebuie să fie drepte, echitabile, rezonabile și proporționale cu gravitatea și suferințele produse prin aceste condamnări sau măsuri administrative*”, arătând totodată că „*în procesul de legiferare este interzisă instituirea acelorasi reglementări în două sau mai multe acte normative, iar în cazul existenței unor paralelisme, acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice*”. În continuare precizează: „*Curtea observă că în materia reparațiilor trebuie să existe o legislație clară, precisă, adecvată, proporțională care să nu dea naștere la interpretări și aplicări diferite ale instanțelor de judecată, ceea ce ar putea conduce la constatări ale violării drepturilor omului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Această problemă a legislației incoerente și ineficiente a României în materia restituirilor a fost menționată și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin Hotărârea din 9 decembrie 2008, în Cauza Viașu împotriva României. Cu acel prilej, Curtea a constatat că Legea nr. 1/2000 a suferit atât de multe modificări ca număr și conținut, încât precizia și previzibilitatea cerute de noțiunea de «legalitate» au fost grav atinse.*”

20. Astfel, Colegiul constată că persoanele persecutate nu sunt în situații comparabile, cele 2 categorii exceptate pentru care s-au prorogat termenele de acordare a sporurilor nu au suferit consecințe atât de grave ca cele care beneficiază de aceste sporuri, legiuitorul făcând o prioritizare fondată pe gravitatea situației.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Admite excepția de necompetență materială invocată din oficiu privind normele juridice cu caracter de lege, având în vedere **Decizia Curții Constituționale nr. 997/2008**;
2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica petentei.

V. Modalitatea de plată a amenzii:

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA – Membru

MOȚA MARIA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Redactată și motivată: M.A.

Data redactării: 20.06.2024

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

